

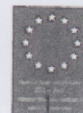
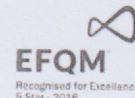
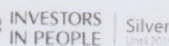
**Οι απόψεις μου για την διατριβή του Γεωργίου Κουντούρη με τίτλο:
"Ο θεμελιωτής της σύγχρονης ελληνικής μουσικής Μανώλης Καλομοίρης
και η Δεύτερη Συμφωνία του"**

Η μελέτη με τον ως άνω τίτλο του Γεωργίου Κουντούρη είναι ένα εξαιρετικά αξιόλογο επίτευγμα. Ο Γιώργος Κουντούρης με την έρευνά του αυτήν κατόρθωσε να γράψει μία μελέτη πρωτότυπη και εμπειριστατωμένη για τον γνωστότερο στην Ελλάδα Έλληνα συνθέτη "κλασικής" μουσικής.

Τόσο η ιστορική έρευνα όσο και η αναλυτική εργασία δείχνουν την ανεξαρτησία του Κουντούρη από παραδομένες αντιμετώπισεις του έργου του Καλομοίρη, αποτέλεσμα εν μέρει και της μουσικότητάς του και της γνώσης του (ως μαέστρου με σπουδές στην Ρωσία) ενός ευρύτατου φάσματος του εν γένει συμφωνικού ρεπερτορίου που επηρέασε το έργο του Καλομοίρη (Γιατί η επίδραση της ρωσικής μουσικής στο έργο του Καλομοίρη είναι από τα καλύτερα στοιχειοθετημένα πορίσματα της εργασίας του Κουντούρη).

Είναι σωστό να διευκρινιστεί στο σημείο αυτό ότι η κουλτούρα της "κλασικής μουσικής" στην Ελλάδα (για λόγους ιστορικούς και κυρίως επειδή η εκκλησιαστική μουσική παρέμεινε μονοφωνική και κράτησε την δική της σημειογραφία και το δικό της θεωρητικό σύστημα) άργησε εξαιρετικά να διαδοθεί στην Ελλάδα και να αποκτήσει ευρύ κοινό.

Παρόλο που το αρχείο του Μανώλη Καλομοίρη είναι από τα πιο καλά οργανωμένα και τα πιο εμπειριστατωμένα που υπάρχουν για την ελληνική κλασική μουσική (γιατί ο ίδιος ο συνθέτης και οι απόγονοι του μερίμνησαν), και παρόλο που ο συνθέτης άφησε πλούσιο υλικό (κριτικές και πολλά άλλα κείμενα στον τύπο, αυτοβιογραφία, επιστολογραφία, θεωρητικά εγχειρίδια, ομιλίες, κ.ά) για την αποτύπωση της ζωής και του έργου του, των ιδεών του και της αισθητικής του, η εξειδικευμένη βιβλιογραφία είναι ισχνή.

R

Αιτίες είναι η καθυστερημένη ένταξη της μουσικολογίας σε πανεπιστημιακές σπουδές στην Ελλάδα και η μεγάλη εκτίμηση των πρωτοποριακών Ελλήνων συνθετών (σύγχρονων του Καλομοίρη και ευρέως αναγνωρισμένων στο εξωτερικό), όπως του Νίκου Σκαλκώτα, του Δημήτρη Μητρόπουλου και των νεότερων Γιάννη Ξενάκη, Γιώργου Σισιλιάνου κ.ά. Αρνητικό ρόλο επίσης την μελέτη του έργου του Καλομοίρη από την στιγμή που η χώρα απέκτησε μουσικολόγους ανώτατης παιδείας, έπαιξε ο εξευτελισμός των ιδεών της ελληνολατρίας, του πατριωτισμού και του εθνικισμού τον οποίο προκάλεσε η λαϊκίστικη χρήση των στην προπαγάνδα της δικτατορίας των συνταγματαρχών (1969-1974). Χρειάστηκε να περάσει πολύς καιρός για να επανέγρουν οι έννοιες αυτές την γνησιότητα που είχαν όταν ενέπνευσαν τα λαοφιλή έργα του Καλομοίρη.

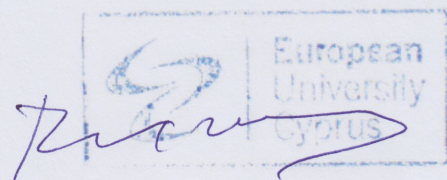
Η μελέτη του Γεωργίου Κουντούρη, έχοντας ως στόχο την κατανόηση και ανάδειξη της ουσίας της προσφοράς του Καλομοίρη, κινείται προς πολλές κατευθύνσεις (ιστορικές, πολιτιστικές, κοινωνιολογικές, πολιτικές), και παρατηρεί τα φαινόμενα από διάφορες αποστάσεις, καταλήγοντας σε μια όντως ολιστική ερμηνεία τόσο του ρόλου που έπαιξε ο Μανώλης Καλομοίρης στην μουσική ζωή, τον μουσικό και τον εν γένει πολιτισμό της Ελλάδας του πρώτου μισού του 20ου αιώνα, όσο και [σε μία ολιστική ερμηνεία] του έργου του συνθέτη.

Φυσικά, η μελέτη αυτή προσθέτει επίσης έναν σημαντικό δεσμό και στην κατανόηση των συνθηκών υπό τις οποίες εξευρωπαϊίστηκε ολόκληρη η περιοχή της Νότιο-Ανατολικής Ευρώπης. Και αυτό γιατί ο Γεώργιος Κουντούρης εξετάζει την "εθνική σχολή μουσικής" που θεμελίωσε ο Μανώλης Καλομοίρης στην Ελλάδα, ως μία από τις αντίστοιχες που δημιουργήθηκαν στην Ανατολική Ευρώπη τον 19ο αιώνα (και νοτιότερα, τον 20 αιώνα). Τοποθετεί την ελληνική μουσική σε σχέση με την δυτική επιρροή στην Ανατολική Ευρώπη, όχι σαν βίους παράλληλους αλλά σαν συγκοινωνούντα δοχεία, και με ευθυκρισία και βαθιά συνείδηση της ιστορίας του ευρωπαϊκού πολιτισμού, αιτιολογεί την άρνηση του Καλομοίρη να χτίσει την "ελληνική εθνική σχολή" στην παράδοση των ιταλικής επιρροής Επτανήσιων συνθετών.

Η επιλογή της Δεύτερης Συμφωνίας του Καλομοίρη για την ανάδειξη χαρακτηριστικών της μουσικής του τέχνης, δείχνει την βαθιά κατανόηση του Γεωργίου Κουντούρη στα σπάνια γνωρίσματα του ταλέντου και της προσωπικότητας του Μανώλη Καλομοίρη: στην ταύτιση σχεδόν που πρέπει να αισθανόταν, την περίοδο αυτή, των δικών του προσωπικών δυστυχιών με τις δυστυχίες του έθνους του οποίου την μουσική ταυτότητα επιδίωξε να δημιουργήσει. Οι έντονες γαλλικές επιρροές στο έργο αυτό και οι ώριμες ιδέες που "διδάσκει", υμνώντας ως ύψιστο αγαθό την ζωή, και την καθημερινότητα των απλών ανθρώπων (χαρακτηριστικά αντίθετα προς την δημοφιλή εικόνα του χαρακτήρα του έργου του Καλομοίρη: ηρωικό, ενθουσιώδη και μεγαλόπνοο) είναι αιτίες της σπάνιας εκτέλεσής του. Η ανάλυσή του Γεωργίου Κουντούρη, λαμβάνοντας υπόψιν τις σημειώσεις του Δημήτρη Μητρόπουλου στην παρτιτούρα της πρώτης εκτέλεσης (1932), αποτελεί το επιστέγασμα της διατριβής.

Συνοψίζοντας, εκφράζω τον θαυμασμό μου για την διατριβή του Γεωργίου Κουντούρη. Θεωρώ πως η μελέτη του προσθέτει σημαντικές νέες γνώσεις και νέες απόψεις για τον Μανώλη Καλομοίρη, και πως, με επιστημονική πειθώ, διεισδύει στην ουσία της μουσικής και της προσφοράς αυτού του "Πατέρα της Ελληνικής Εθνικής Σχολής Μουσικής".

Με ιδιαίτερη τιμή,

Αικατερίνη (Καίτη) Ρωμανού
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Μουσικολογίας
Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Αθήνα, 21 Ιουλίου 2018.